

**WOJEWÓDZKI INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA
W POZNANIU
DELEGATURA W LESZNIE**

**INFORMACJA
O STANIE ŚRODOWISKA I DZIAŁALNOŚCI KONTROLNEJ
WIELKOPOLSKIEGO WOJEWÓDZKIEGO
INSPEKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA
W GMINIE CZEMPIŃ
W ROKU 2009 i 2010**

Opracowanie:

Dział Monitoringu Środowiska

Hanna Górka – Czajka

Lucyna Styczeń

Dział Inspekcji

Danuta Binkowska

Paweł Tomczak

Zatwierdził:

Leszno, luty 2011

I. Stan powietrza

W roku 2010 jakość powietrza na terenie powiatu kościańskiego (w tym Gminy Czempień) monitorowano metodą pasywną – metodą wskaźnikową, polegającą na miesięcznej ekspozycji specjalnie przygotowanych próbników zawieszonych na wysokości około 2 m. Metodą tą prowadzono badania stężeń dwutlenku siarki i dwutlenku azotu. Po trzyletnim okresie badań powietrza w Rogaczewie Małym gm. Krzywiń (w latach 2006–2008), w roku 2009 zmieniono lokalizację stanowiska pomiarowego na Bieczyny gm. Czempień, gdzie badania są kontynuowane do roku 2011.

Roczne oceny jakości powietrza przeprowadzane są w celu:

- określenia stanu zanieczyszczenia powietrza w strefach;
- wykrycia ewentualnych przekroczeń standardów jakości powietrza, poziomów docelowych i poziomów celów długoterminowych;
- wskazania prawdopodobnych przyczyn ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń;
- sporządzenia programów ochrony powietrza przez Marszałka Województwa.

Roczną ocenę jakości powietrza, za wyjątkiem ozonu, wykonuje się w strefach składających się z kilku powiatów. Powiat kościański wraz z powiatami średzkim i śremskim zaliczany jest do strefy kościańsko – śremskiej. Ocenę pod kątem ozonu wykonuje się dla całego województwa. Oceny jakości powietrza w strefach dokonuje się z uwzględnieniem dwóch grup kryteriów: ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin.

Ocena pod kątem ochrony zdrowia obejmuje następujące oznaczenia:

- dwutlenek azotu NO₂,
- dwutlenek siarki SO₂,
- benzen C₆H₆,
- ołów Pb,
- arsen As,
- nikiel Ni,
- kadm Cd,
- benzo(α)piren B(a)P,
- pył PM10;
- ozon O₃,
- tlenek węgla CO.

Do oceny jakości powietrza w powiecie kościańskim pod kątem ochrony zdrowia wykorzystano klasyfikację na zasadzie analogii stref – pomiary substancji wykonane na stanowiskach pomiarowych w innych strefach. Wyniki oceny za rok 2009 były następujące:

Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia

Nazwa powiatu	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy									
	SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃	Ni	Cd	As
POWIAT KOŚCIAŃSKI	A	A	A	A	A	A	C*	A	A	A

*dla ozonu – teren powiatu (zlokalizowanego w strefie wielkopolskiej) zaklasyfikowano do klasy C, na podstawie przekroczenia poziomu celu długoterminowego, stwierdzonego na stacji pomiarowej w Mścińcu powiat leszczyński

Ocena pod kątem ochrony roślin obejmuje następujące zanieczyszczenia:

- dwutlenek siarki SO₂,
- tlenki azotu NO_x,
- ozon O₃.

Do oceny jakości powietrza w powiecie kościańskim pod kątem ochrony roślin wykorzystano pomiary wykonywane na stanowisku pomiarowym w Bieczynach oraz – dla ozonu - klasyfikację na zasadzie analogii stref.

Z badań przeprowadzonych w miejscowości Bieczyny w roku 2009 wynika, że średnioroczna wartość dwutlenku siarki wyniosła 4,5 µg/m³, a tlenków azotu – 17,0 µg/m³. Stężenia te stanowiły odpowiednio 22,5 % i 56,7 % norm rocznych, tak więc nie zanotowano przekroczeń dopuszczalnych stężeń średniorocznych.

Dla ozonu wykorzystano średnią z pomiarów w latach 2005–2009, wykonanych w okresie wegetacyjnym (V-VII) na stacji pozamiejskiej w Mścigniewie - powiat leszczyński. Otrzymano stężenie uśrednione 16 258,9 µg/m³·h, przy poziomie docelowym 18000 µg/m³·h i poziomie celu długoterminowego 6 000 µg/m³·h.

Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

Nazwa powiatu	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy		
	SO ₂	NO _x	O ₃
POWIAT KOŚCIAŃSKI	A	A	C

PODSUMOWANIE

W wyniku oceny w roku 2009 (podobnie jak w latach poprzednich), zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia jak i kryteriów dla ochrony roślin, strefę kościańsko – śremską (w tym powiat kościański i Gminę Czempin) zaliczono do klasy A. Ocena za rok 2010 nie została jeszcze zakończona. Zaliczenie strefy do klasy A oznacza, że jakość powietrza atmosferycznego na jej obszarze jest zadowalająca, otrzymywane stężenia nie przekraczają podanych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 03 marca 2008 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 47, poz. 281). Przyszłe przedsięwzięcia podejmowane na obszarze strefy nie mogą wpływać na pogorszenie stopnia jakości powietrza atmosferycznego. Na obszarze strefy powinny być prowadzone działania na rzecz utrzymania jakości powietrza lub jej poprawy.

Ze względu na poziom ozonu obszar powiatu kościańskiego zaklasyfikowano do klasy C. Przekroczenia poziomu celu długoterminowego dla ozonu stwierdzono na stacji pozamiejskiej w Mścigniewie – powiat leszczyński. Zaliczenie strefy do klasy C skutkuje koniecznością przeprowadzenia działań naprawczych, jeżeli jest to możliwe technicznie i uzasadnione ekonomicznie.

Badania monitoringowe jakości powietrza będą kontynuowane z uwagi na ustawowy obowiązek dokonywania corocznej oceny jakości powietrza, z uwzględnieniem rozszerzającego się zakresu wskaźników jakości (kolejnym ocenianym wskaźnikiem będzie stężenie pyłu zawieszono PM 2,5 tj. o średnicy ziaren 2,5 µm). Należy przy tym dodać, że w związku z planowaną transpozycją dyrektyw unijnych dotyczących jakości powietrza przyjmuje się, że od stycznia 2011 roku dla wszystkich zanieczyszczeń uwzględnianych w ocenach jakości powietrza będzie obowiązywał nowy układ stref, gdzie strefę stanowiąc będą:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy;
- miasta o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy;
- pozostały obszar województwa.

II. Wody powierzchniowe

Obszar gminy Czemiń to przede wszystkim część systemu zlewniowego rzeki Obry, obejmującej Kanał Mosiński z dopływającymi do niego ciekami:

- Rowem Wyskoć/Rowem Racockim wraz ze Strugą Racocką;
- Olszynką (zwaną również Rowem Gorzyckim) wraz z Rowem Piotrowskim;
- Żydowskim Rowem;
- Doprowadzalnikiem Bonikowskim i kanałem Zadory-Sepienko - kanałami stanowiącymi część systemu budowli hydrotechnicznych regulujących gospodarkę wodną w środkowym biegu Obry w rejonie tzw. węzła bonikowskiego

oraz niewielkie fragmenty zlewni Kanału Szymanowo-Grzybno – bezpośredniego dopływu Warty na południowo-wschodnich obrzeżach Gminy. W granicach Gminy nie ma zbiorników wodnych o powierzchniach ponad 5 ha.

Monitoring stanu wód, od uzyskania członkostwa Polski w Unii Europejskiej, prowadzony jest według tzw. Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW). Nadrzędnym celem RDW jest osiągnięcie dobrego stanu wód do roku 2015.

Badania jakości wód powierzchniowych prowadzone są w zależności od presji na środowisko wodne w trzech zakresach:

- diagnostycznym (MD) z częstotliwością raz na 6 lat,
- operacyjnym (MO) z częstotliwością raz na 3 lata,
- badawczym (MB) - częstotliwość ustalana jest w zależności od potrzeb.

Punkty kontrolno-pomiarowe monitoringu operacyjnego dzielą się na celowe i operacyjne (dotyczące wód zagrożonych).

Obecnie przedmiotem badań monitoringowych jakości wód powierzchniowych są jednolite części wód powierzchniowych (JCW). Pojęcie to, wprowadzone przez Ramową Dyrektywę Wodną, oznacza oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych taki jak: jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych.

Na terenie Gminy Czemiń wyznaczono, zgodnie z typologią abiotyczną rzek, 6 jednolitych części wód (JCW), z których dwie zajmują większość obszaru gminy, a 3 – niewielkie powierzchnie na jej obrzeżach:

1. **Rów Wyskoć/Racocki Rów** – wody naturalne, typ abiotyczny 25 (ciek łączący jeziora),
2. **Kanał Mosiński od Kanału Przysieka Stara do Żydowskiego Rowu** – wody sztuczne, typ abiotyczny nieokreślony,
3. **Żydowski Rów** – wody naturalne, typ abiotyczny 16 (potok nizinny lessowy lub gliniasty),
4. **Kanał Mosiński od Żydowskiego Rowu do ujścia** – wody sztuczne, typ abiotyczny nieokreślony,
5. **Olszynka** – wody silnie zmienione, typ abiotyczny 17 (potok nizinny piaszczysty),
6. **Kanał Szymanowo – Grzybno** – wody silnie zmienione, typ abiotyczny 17 (potok nizinny piaszczysty)

Zgodnie z *Programem Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2007-2009* i kolejnym *Programem... na lata 2010-2013* spośród wymienionych wyżej cieków badaniami monitoringowymi objęte są: **Kanał Mosiński**: w km 34,8 przekrój *Nactaw* (gmina Kościan), w km 16,4 przekrój *Głuchowo* (gmina Czemiń) i w km 2,6 przekrój *Mosina* (gmina Mosina) oraz **Rów Wyskoć/Rów Racocki** w km 2,2 przekrój *Racot* (gmina Kościan - na odcinku ujściowym do Kanału Mosińskiego) i **Olszynka** w km 1,2 przekrój *Krosno* (gmina Mosina – przekrój zlokalizowany tuż poniżej wyznaczonego obszaru szczególnie narażonego (OSN) na zanieczyszczenie azotanami pochodzenia rolniczego)

Ocenę jakości wód przeprowadza się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. Nr 162, poz.1008). Podstawą do oceny wód są przede wszystkim badania biologiczne, wspomagane badaniami fizykochemicznymi oraz badania zawartości substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Wynikiem oceny jest określenie stanu ekologicznego (dla wód naturalnych) lub potencjału ekologicznego (dla wód silnie zmienionych i sztucznych). Zgodnie z rozporządzeniem w ocenie pomija się klasyfikację elementów hydromorfologicznych ze względu na brak metodyk.

Ocena jakości wód badanych w roku 2010 nie została jeszcze zakończona; oceny wód badanych w latach poprzednich (2008 i 2009) są następujące:

Kanał Mosiński przekrój Naclaw (wody sztuczne):

Klasa elementów biologicznych – II

Klasa elementów fizykochemicznych – poniżej stanu dobrego

Klasyfikacja potencjału ekologicznego – potencjał ekologiczny umiarkowany

Kanał Mosiński przekrój Głuchowo (wody sztuczne):

Klasa elementów biologicznych – II

Klasa elementów fizykochemicznych – poniżej stanu dobrego

Klasyfikacja potencjału ekologicznego – potencjał ekologiczny umiarkowany

Kanał Mosiński przekrój Mosina (wody sztuczne):

Klasa elementów biologicznych – I

Klasa elementów fizykochemicznych – poniżej stanu dobrego

Klasyfikacja potencjału ekologicznego – potencjał ekologiczny umiarkowany

Rów Wysoć/Rów Racocki przekrój Racot (wody naturalne):

Klasa elementów biologicznych – III

Klasa elementów fizykochemicznych – poniżej stanu dobrego

Klasyfikacja potencjału ekologicznego – stan ekologiczny umiarkowany

Olszynka przekrój Krosno (wody naturalne):

Klasa elementów biologicznych – IV

Klasa elementów fizykochemicznych – poniżej stanu dobrego

Klasyfikacja potencjału ekologicznego – potencjał ekologiczny słaby

W roku 2008 w przekrojach *Naclaw* i *Mosina* (**Kanał Mosiński**) prowadzono badania stanu chemicznego tj. zawartości substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Badania wykazały przekroczenia dopuszczalnych zawartości wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA), w wyniku czego stan chemiczny oceniono jako nieosiągający stanu dobrego. Źródłem zanieczyszczeń tymi substancjami mogą być m.in. ścieki opadowe z dróg. Badania kontynuowano w roku 2009; w przekroju *Naclaw* analizy nie wykazały występowania przekroczeń dla części WWA (benzo(b)fluoranten i benzo(k)fluoranten), natomiast wystąpiły przekroczenia dla pozostałych WWA (benzo(g,h,i)perylenu i indeno(1,2,3-cd)pirenu); w przekroju *Mosina* stwierdzono przekroczenia dla wszystkich WWA. W kolejnym roku badań (2010) w przekroju *Naclaw* nie stwierdzono przekroczeń, natomiast w przekroju *Mosina* przekroczenia wystąpiły (wyniki wstępne, przed ostateczną weryfikacją). Biorąc pod uwagę wysokie stany wód w roku 2010, zaplanowano badania tych substancji w obydwu przekrojach również w roku 2011.

Wody **Olszynki** są także badane pod kątem zanieczyszczenia azotanami pochodzenia rolniczego. Średnioroczna zawartość azotanów wynosiła:

- w roku 2008 - 15,54 mg NO₃/l,

- w roku 2009 - 19,49 NO₃/l,

- w roku 2010 – 31,59 mg NO₃/l.

Wszystkie te wartości kwalifikują Olszynkę do wód niewrażliwych na zanieczyszczenie azotanami pochodzenia rolniczego, należy jednak zwrócić uwagę na tendencję wzrostową stężeń średniorocznych. Analiza rocznych rozkładów stężeń i wartości maksymalnych (wynoszących od 99,67 mg NO₃/l do 111,55 mg NO₃/l) wykazuje, że oddziaływanie rolnictwa jest bardzo silne. Prowadzone jednocześnie badania występowania eutrofizacji wód wykazały występowanie procesów eutrofizacji.

III. Wody podziemne.

Zasoby wód podziemnych w gminie Czempień należą do Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 150 – Pradolina Warszawsko – Berlińska. Jakość wód tego zbiornika wg badań z roku 2009 odpowiadała klasie II (w punkcie badawczym *Krajkowo*) i klasie III (w punkcie badawczym *Mosina*) – obydwie punkty zlokalizowane są w gminie Mosina. Wyniki badań wykonanych w roku 2010 zostaną przekazane przez Państwowy Instytut Geologiczny w terminie późniejszym. W granicach gminy Czempień nie ma punktów pomiarowych sieci krajowej monitoringu wód podziemnych.

Wyniki monitoringu operacyjnego wód podziemnych pod kątem podatności wód na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych

Na obszarze powiatu zlokalizowany jest obszar szczególnie narażony na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych – obszar nr NVZ 13S zlewni rzeki Olszynka. Do badań została wytypowana studnia w miejscowości Borowo, ujmująca wody gruntowe, czwartorzędowe, podatne na zanieczyszczenia antropogeniczne. Ze względu na to, że strop warstwy wodonośnej występuje na głębokości większej niż 15 m pobór wód prowadzono 2 x/roku.

Wyniki analiz wód podziemnych pobranych na ujęciu w Borowie

Wskaźnik	Jednostka miary	Data poboru			
		21.05.2009 r.	28.10.2009 r.	26.05.2010 r.	27.10.2010 r.
tlen rozpuszczony	mg O ₂ /dm ³	3,300	2,300	1,43	3,50
azot amonowy	mgN-NH ₄ /dm ³	0,643	0,408	0,58	0,82
amoniak	mgNH ₄ /dm ³	0,829	0,526	0,74	1,05
azot azotynowy	mg N-NO ₂ /dm ³	0,003	0,004	0,003	0,002
azotyny	mgNO ₂ /dm ³	0,0100	0,0130	0,010	0,007
azot azotanowy	mg N-NO ₃ /dm ³	<0,11	0,11	0,32	<0,01
azotany	mgNO ₃ /dm ³	<0,44	<0,44	1,42	<0,44

W badanej wodzie **nie stwierdzono** zanieczyszczenia azotanami (powyżej 50 mg/l), ani zagrożenia zanieczyszczeniem (w przedziale 40,0-50,0 mg/l).

IV. Monitoring hałasu

Prawidłowe kształtowanie klimatu akustycznego środowiska wymaga konsekwentnego uwzględniania zagadnień akustycznych w polityce przestrzennej, w szczególności na etapie uchwalania planów zagospodarowania przestrzennego. Szczególne znaczenie ma jednoznaczność zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, umożliwiająca przypisanie poszczególnym wyróżnionym w planie kategoriom terenów dopuszczalnej wartości poziomu hałasu w środowisku. Spełnienie tego wymagania jest niezbędne dla prawidłowego ustalenia szczegółowego zagospodarowania terenu, zwłaszcza położenia nieprzekraczalnej linii zabudowy w stosunku do źródeł hałasu lub możliwości prowadzenia różnego rodzaju działalności oraz realizacji zabudowy o różnych funkcjach.

Ze względu na powszechność występowania, znaczny zasięg oddziaływania oraz liczbę narażonej ludności, podstawowym źródłem uciążliwości akustycznych dla środowiska są hałasy komunikacyjne.

Przez teren Gminy Czempień przebiega droga krajowa nr 5 Wrocław - Poznań oraz drogi wojewódzkie nr 310 Głuchowo – Śrem i nr 311 Kawczyn - Czempień. Główny szlak kolejowy Gminy przebiega wzdłuż linii Poznań - Wrocław.

W przypadku hałasów pochodzących od dróg i linii kolejowych dopuszczalny poziom hałasu dla wskaźników długookresowych i krótkookresowych wynosi w porze dziennej – w zależności od przeznaczenia terenu – od 50 do 65 dB, w porze nocnej od 45 do 55 dB. Spełnienie wymogów rozporządzenia nie gwarantuje stworzenia mieszkańcom warunków, w których nie występuje uciążliwe (w skali subiektywnej uciążliwości hałasu komunikacyjnego) oddziaływanie hałasu. Przyjęte standardy podyktowane są realnymi możliwościami ograniczania hałasów komunikacyjnych.

Zarządzający drogą zobowiązany jest do podjęcia działań ograniczających stwierdzone uciążliwości akustyczne, ale jeżeli hałas powstaje w związku z eksploatacją drogi, nie przewiduje się wydania decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu w środowisku. W tej sytuacji Inspekcja Ochrony Środowiska nie ma możliwości wydania decyzji o administracyjnej karze pieniężnej w przypadku przekraczania standardów jakości klimatu akustycznego. Dlatego tak istotne jest uwzględnienie problemu narażenia na hałas w opracowywanych planach zagospodarowania przestrzennego poprzez ustalenia dotyczące nieprzekraczalnej linii zabudowy oraz korzystne z akustycznego punktu widzenia zagospodarowanie terenu w bezpośrednim sąsiedztwie źródła hałasu.

W roku 2010 na terenie Gminy Czempień Delegatura WIOŚ w Lesznie nie prowadziła pomiarów poziomów hałasu komunikacyjnego. Nie były także prowadzone badania przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad oraz Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich w ramach realizacji ustawowego obowiązku okresowych pomiarów hałasu w otoczeniu dróg.

V. Monitoring promieniowania elektromagnetycznego (PEM)

Monitoring pól elektromagnetycznych polega na wykonywaniu w cyklu trzyletnim pomiarów natężenia składowej elektrycznej pola w 135 punktach pomiarowych (po 45 na rok) rozmieszczonych równomiernie na obszarze województwa, w miejscach dostępnych dla ludności, usytuowanych w:

- centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tysięcy,
- pozostałych miastach,
- terenach wiejskich.

W granicach Gminy Czempin nie zlokalizowano punktów badawczych. Badania prowadzono na obszarze powiatu kościańskiego w 3 punktach badawczych (Kościan ul. W. Maya w kategorii terenów *pozostałe miasta* oraz Choryń gm. Kościan i Machcin gm. Śmigiel w kategorii terenów *tereny wiejskie*).

Dotychczasowe wyniki pomiarów w punktach pomiarowych zlokalizowanych na obszarze całej Wielkopolski wykazały, że oznaczona wartość natężenia składowej elektrycznej pola była poniżej zakresu czułości sondy pomiarowej ($< 0,8 \text{ V/m}$), zatem nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego wynoszącego 7 V/m dla zakresu częstotliwości od 3 MHz do 300 GHz.

VI. Formy i działania dotyczące ochrony środowiska.

1. Ochrona przyrody i ochrona wód.

Obszar na południe od Czempinia objęty jest ochroną systemową - znajduje się w granicach Parku Krajobrazowego im. Gen. Dezyderego Chłapowskiego, ustanowionego rozporządzeniem z dnia 31 lipca 2006 r. Wojewody Wielkopolskiego w *sprawie Parku Krajobrazowego im. gen. Dezyderego Chłapowskiego* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 132, poz. 3216), poprzedzonego odpowiednimi rozporządzeniami Wojewody Leszczyńskiego i Wojewody Poznańskiego z 1992 r.

Ze względu na stwierdzone w badaniach monitoringowych wysokie stężenia azotanów w wodach Olszynki część rzeki – od źródeł do km 9,2 (miejscowość Tarnowo Stare) - została uznana za wody wrażliwe na zanieczyszczenie azotanami pochodzenia rolniczego, a obszar obejmujący tę część zlewni – za obszar szczególnie narażony (OSN). Stosowne rozporządzenie Dyrektora RZGW w Poznaniu zostało wydane 2 grudnia 2003 r. (Dz.Urz.Woj.Wlkp. Nr 192, poz. 3568), a następnie rozporządzeniem z dnia 31.03.2004 r. w *sprawie programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszaru zlewni rzeki Olszynka* (Dz.Urz.Woj.Wlkp. Nr 51, poz. 1168) ustanowiono podstawowe kierunki i zakres działań niezbędnych do przywracania wymaganych standardów jakości wód powierzchniowych. Okres realizacji programu został ustalony na 4 lata (począwszy od dnia wejścia rozporządzenia w życie). Po zakończeniu ww. okresu obowiązywania programu RZGW w Poznaniu przystąpił do weryfikacji wyznaczonych wcześniej wód i obszarów OSN. W wyniku tej weryfikacji część rzeki Olszynka od źródeł do km 9,2 została ponownie określona jako wody wrażliwe na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych, a jej zlewnia – jako obszar szczególnie narażony, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć (rozporządzenie Dyrektora RZGW w Poznaniu z dnia 4 kwietnia 2008 r. w *sprawie określenia wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych, oraz obszarów szczególnie narażonych, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć*, Dz.Urz.Woj.Wlkp. Nr 57, poz. 1128). Program działań naprawczych dla tej zlewni został ustanowiony rozporządzeniem Dyrektora RZGW w Poznaniu z dnia 7 kwietnia 2008 r. w *sprawie: programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszaru szczególnie narażonego zlewni rzeki Olszynka* (Dz.Urz.Woj.Wlkp. Nr 66, poz. 1296).

VII. Działalność kontrolna WIOŚ w roku 2009

W 2009 r. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu Delegatura w Lesznie realizował zadania kontrolne określone w ustawie o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz w „Ogólnych kierunkach działania IOS” ustalonych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Podstawowym celem przeprowadzonych kontroli była poprawa bezpieczeństwa ludzi i środowiska, dlatego wybór podmiotów do kontroli dokonywany był w oparciu o analizę szeregu uwarunkowań i kryteriów, między innymi, takich jak:

- ograniczenie uciążliwości dla środowiska instalacji, które mogą powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (instalacje IPPC),
- poprawa stanu gospodarki odpadami, poprzez kontrole składowisk odpadów oraz zmniejszenie strumienia odpadów kierowanych na składowiska,
- ochrona zasobów wód i poprawa gospodarki wodno-ściekowej, poprzez kontrole podmiotów wprowadzających ścieki do wód lub do ziemi oraz stosujących nawozy naturalne,
- ograniczenie emisji do powietrza ze źródeł energetycznych i technologicznych,
- ochrona środowiska przed hałasem,
- gospodarowanie zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym,
- obowiązki związane z demontażem pojazdów wycofanych z eksploatacji.

Zadania kontrolne realizowano wyłącznie w ramach działań planowych.

Kontrolami objęto przedsiębiorców, jak i jednostki organizacyjne nie będące przedsiębiorcami oraz podmioty prowadzące działalność wytwórczą w rolnictwie.

Według stanu na **31.12.2009r.** w ewidencji Delegatury WIOŚ w Lesznie znajdowało się **36** podmiotów prowadzących działalność na terenie gminy Czempin, co stanowi **ok 3 %** ogółu podmiotów zarejestrowanych w ewidencji Delegatury w Lesznie. W okresie od 01.01.2009 r. do 31.12.2009 r. skontrolowano **6** podmiotów (**6** zakładów), u których przeprowadzono **6** kontroli planowych w zakresie: ochrony przed hałasem, ochrony powietrza, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, wywiązywania z obowiązków nałożonych w pozwoleniach ekologicznych, realizacji zadań własnych gminy w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, przestrzegania ustawy o nawozach i nawożeniu oraz *Programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych.*

Skontrolowane jednostki zajmowały się: działalnością wytwórczą w rolnictwie (**2**), przemysłem rolno-spożywczym (**2**), gospodarką odpadami (**2**).

W trakcie kontroli stwierdzono naruszenia przepisów ochrony środowiska, dotyczyły one :

- braku uregulowań formalno-prawnych w zakresie gospodarowania odpadami (Gospodarstwo Rolne Łukasz Glinkowski w Gorzycach),
- nieuregulowanego stanu formalno-prawnego w zakresie wprowadzania gazów i pyłów do powietrza (Gospodarstwo Rolne Łukasz Glinkowski w Gorzycach),
- braku lub nieprawidłowości w ewidencji i sprawozdawczości w zakresie wytwarzanych odpadów (Gospodarstwo Rolne Łukasz Glinkowski w Gorzycach),
- niewłaściwego sposobu magazynowania odpadów niebezpiecznych (Ruten w Czempiniu),
- niesystematycznego wykorzystywania odpadów przyjętych do przerobu (Ruten w Czempiniu),
- niewłaściwego stanu technicznego i eksploatacji urządzeń do oczyszczania ścieków (Maxfrut w Jarogniewicach),

- nieprzewodzenia pomiarów ilości ścieków wprowadzanych do środowiska (Maxfrut w Jarogniewicach),
- nieprzewodzenia badań jakości ścieków zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym i obowiązującymi przepisami w tym zakresie (Maxfrut w Jarogniewicach),
- magazynowanie znacznych ilości odpadów przyjętych do odzysku i unieszkodliwiania oraz magazynowanie części odpadów poza miejscami wyznaczonymi w decyzji Marszałka Województwa Wielkopolskiego (RUTEN w Czempiniu),
- nieuiszczania opłat za korzystanie ze środowiska (Maxfrut w Jarogniewicach, Gospodarstwo Rolne Łukasz Glinkowski w Gorzycach),
- nieprzestrzegania *Programu ograniczenia odpływu azotu ze zlewni rzeki Olszynki*, tj. niesporządzania planu nawożenia i bilansu azotu oraz nierzetelnego wypełniania kart dokumentacyjnych pól (Gospodarstwo Zenon Szczawik w Donatowie),
- niezapewnienie przez Gminę warunków ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania (Gmina Czempień),
- brak systemu selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych (Gmina Czempień).

W działaniach pokontrolnych w 2009r. wobec naruszających przepisy ochrony środowiska zastosowano n/w sankcje:

- wydano **6** zarządzeń pokontrolnych,
- nałożono **2** mandaty karne na łączną kwotę **700 zł**.

Gmina Czempień

Jednostka administracyjna	Liczba					Decyzje wymierzające kary za okres trwania przekroczenia	
	podmiotów gospodarczych w ewidencji WIOŚ	kontroli	zarządzeń pokontrolnych	decyzji ustalających kary biegnące	mandatów karnych	liczba	kwota /tys. zł/
GMINA CZEMPIŃ	36	6	6	0	2 (700zł)	0	0

Poważne awarie

Na terenie Gminy Czempień brak jest zakładów zakwalifikowanych do grupy dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR) lub zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR) oraz brak jest tzw. „zakładów pozostałych” na prowadzonej przez WIOŚ „Liście potencjalnych sprawców awarii”.

Zdarzenia o znamionach poważnej awarii

W 2009 i 2010 roku na terenie Gminy Czempień nie wystąpiły zdarzenia mające znamiona poważnej awarii.

Wnioski:

1. Podmioty korzystające ze środowiska na terenie Gminy Czempień nie realizują jego ochrony w wymaganym stopniu. W każdym stwierdzono naruszenia wymagań ochrony środowiska.
2. Większość nieprawidłowości dotyczyła pojedynczych zagadnień. Nie stwierdzono przypadków całkowitego zaniedbania ochrony środowiska i jawnego lekceważenia przez podmioty obowiązków w tym zakresie.
3. Znaczna część podmiotów nie śledzi w dostatecznym stopniu zmian w prawie z zakresu ochrony środowiska, w wyniku czego działania proekologiczne podejmuje dopiero w następstwie kontroli i postępowania pokontrolnego WIOŚ.
4. Waga zagadnień ochrony środowiska, obszar działania oraz liczba podmiotów i osób korzystających ze środowiska, przemawiają za potrzebą aktywnego działania wszystkich ustawowo upoważnionych organów.

Lista podmiotów skontrolowanych w okresie sprawozdawczym na terenie Gminy Czempień:

1. Gospodarstwo Rolne Łukasz Glinkowski w Gorzycach
2. Maxfrut Sp. z o.o. w Jarogniewicach
3. Gospodarstwo Rolne Zenon Szczawik w Donatowie
4. Frost Barbara Wegenke w Jarogniewicach
5. „RUTEN” Gospodarka Odpadami Przemysłowymi Aneta Goła w Czempiniu
6. Gmina Czempień Urząd Gminy w Czempiniu.